

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE Nr PN.4131.371.2017
Wojewody Warmińsko - Mazurskiego
z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy w mieście Olsztynie

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm.), po uzyskaniu opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zarządza się co następuje:

§ 1. Ulicy **Wincentego Pstrowskiego** położonej w mieście Olsztynie nadaje się nazwę **Żołnierzy 5 Wileńskiej Brygady Armii Krajowej**

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

UZASADNIENIE

Obowiązująca od 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm.), dalej jako: ustawa, wprowadziła w art. 1 ust. 1 regulację, zgodnie z którą nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować.

Ustawa, w art. 6 ust. 1, nałożyła na właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany, w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujących taki ustrój w inny sposób. W przypadku niewykonania tego obowiązku przez organy jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy.

W piśmie z dnia 21 września 2017 r. (znak: BPR-0701-20(45)/15) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wskazał, że w ocenie Instytutu, nazwa ulicy Wincentego Pstrowskiego w mieście Olsztynie podlega zmianie jako wypełniająca normę art. 1 ustawy.

Mając na uwadze powyższe oraz treść art. 6 ust. 3 ustawy, Wojewoda Warmińsko-Mazurski pismem z dnia 23 października 2017 r. wystąpił do Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Olsztynie o opinię potwierdzającą niezgodność nazwy ulicy Wincentego Pstrowskiego z art. 1 ustawy. Opinią z dnia 23 listopada 2017 r. (znak: BUW-940-297(2)/17), doręczoną Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu dnia 27 listopada 2017 r., Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdził tę niezgodność. W opinii tej wskazano, że: *”W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - KŚZpNP wymieniona nazwa dotyczy osoby symbolizującej komunizm w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy. Na poparcie powyższego wskazuję, co następuje: Wincenty Pstrowski (1904-1948) był górnikiem, rębaczem dolowym w Kopalni „Jadwiga” w Zabrze, od 1946 roku członkiem komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej. W ramach działalności partyjnej był inicjatorem, opartej o wzorce sowieckie, stalinowskiej kampanii „współzawodnictwa pracy”-narzędzia propagandowej mobilizacji robotników wokół hasel komunistycznego obozu władzy”.*

Mając na uwadze stanowisko wyrażone w opinii Instytutu Pamięci Narodowej, które Wojewoda Warmińsko-Mazurski w pełni podziela, należy stwierdzić, że nazwa ulicy Wincentego Pstrowskiego, ze względu na jego przynależność do partii komunistycznej oraz propagowanie hasel symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce, jest nazwą wypełniającą dyspozycję przepisu art. 1 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 ustawy.

W związku z faktem, że Rada Miasta Olsztyna, w terminie wskazanym w art. 6 ust. 1 ustawy, nie zmieniła nazwy ulicy Wincentego Pstrowskiego, koniecznym stało się wydanie niniejszego zarządzenia zastępczego.

Wojewoda Warmińsko-Mazurski nadał ulicy nazwę Żołnierzy 5 Wileńskiej Brygady Armii Krajowej. Nazwa ta jest zgodna z art. 1 ustawy.

Wileńska Brygada Armii Krajowej (zwana również „Brygadą Śmierci”) - polski oddział partyzancki Okręgu Wilno Armii Krajowej . Dowódcą brygady był mjr Zygmunt Szendzielarz „Łupaszko.” Oddział przyjął nazwę 5 Wileńskiej Brygady AK. Po operacji „Ostra Brama” w lipcu 1944 część żołnierzy 5 Brygady zdołała przedostać się za „linię Curzona” , na teren tzw. Polski Lubelskiej, gdzie kontynuowała działalność. Rtm. Szendzielarz z resztkami Brygady podporządkował się 20 września 1944 komendantowi Okręgu Białostockiego AK. Żołnierze 5 Wileńskiej Brygady zachowywali wojskowy sposób postępowania – meldowali się zgodnie z regulaminem oraz byli jednolicie i jednakowo umundurowani. W początkach września 1945 na rozkaz Komendy Okręgu Białostockiego AKO brygada została rozformowana. W polu pozostał oddział kadrowy 1 szwadronu, na bazie którego wkrótce sformowano 6 Wileńską Brygadę AK. W połowie sierpnia 1946 roku mjr Szendzielarz podjął decyzję przejścia w rejon Białegostoku w celu połączenia się z 6 Brygadą. W roku 1948 Urząd Bezpieczeństwa rozpracował i rozbił Okręg Wileński AK, a 30 czerwca 1948 roku w Osielcu pod Zakopanem został aresztowany mjr Szendzielarz i osadzony w więzieniu mokotowskim przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. W październiku 1950 roku rozpoczął się proces byłych członków Wileńskiego Okręgu AK - ppłk Antoniego Olechnowicza, kpt. Henryka Borowski ego ps. "Trzmiel", mjr Zygmunta Szendzielarza, ppor. Lucjana Minkiewicz a ps. "Wiktor", Lidii Lwow ps. "Lala", Wandy Minkiewicz ps. "Danka". Wszyscy, z wyjątkiem kobiet, zostali skazani 2 listopada 1950 roku na wielokrotną karę śmierci. Wyrok wykonano 8 lutego 1951 roku.

Na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, a zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1875), na niniejsze zarządzenie zastępcze przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie, za pośrednictwem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia zarządzenia.

WOJEWODA WARMIŃSKO-
MAZURSKI

Artur Chojecki